VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za bylinkami Bílých Karpat do Nové Lhoty

GPS souřadnice: 48.8607633, 17.5938617

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Lehká trasa vedoucí zvlněnou krajinou Bílých Karpat kolem malebné obce. Hádanky jsou určeny dětem od 5 let. Výlet je možné jet s terénním kočárkem a na terénním kole (trasa vede i po louce). Pejsky můžete vzít také, v obci ale musejí být na vodítku. Na trase je jeden kopec.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 320 kilometrů zvládnete asi za 3,5 hodiny. Jedete po D1 do Brna. Sjedete u Slavkova a držíte směr Břeclav → Hodonín → Strážnice → Nová Lhota.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Zaparkujte poblíž obecního úřadu. Nedaleko autobusové zastávky je velké parkoviště zdarma.

WC: Za obecním hostincem objevíte u hasičské zbrojnice ve dvoře volně přístupné veřejné WC.

Možnost občerstvení: Na trase není přes den otevřena žádná restaurace – svačinku si vezměte s sebou.

Nejbližší další výlety agentury Velká dobrodružství: Tvrdonice, Tovačov, Cimburk, Moravské Toskánsko, Vlkoš, Zlín.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testoval Erik M. z Kopřivnice s tetou Alenou.

Postřehy dětí:
Erik (7 let): „Na hřbitově jsme našly dvě lípy a čichal jsem ke kytičkám. Když jsem šel do kopce jsem moc nekňoural.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

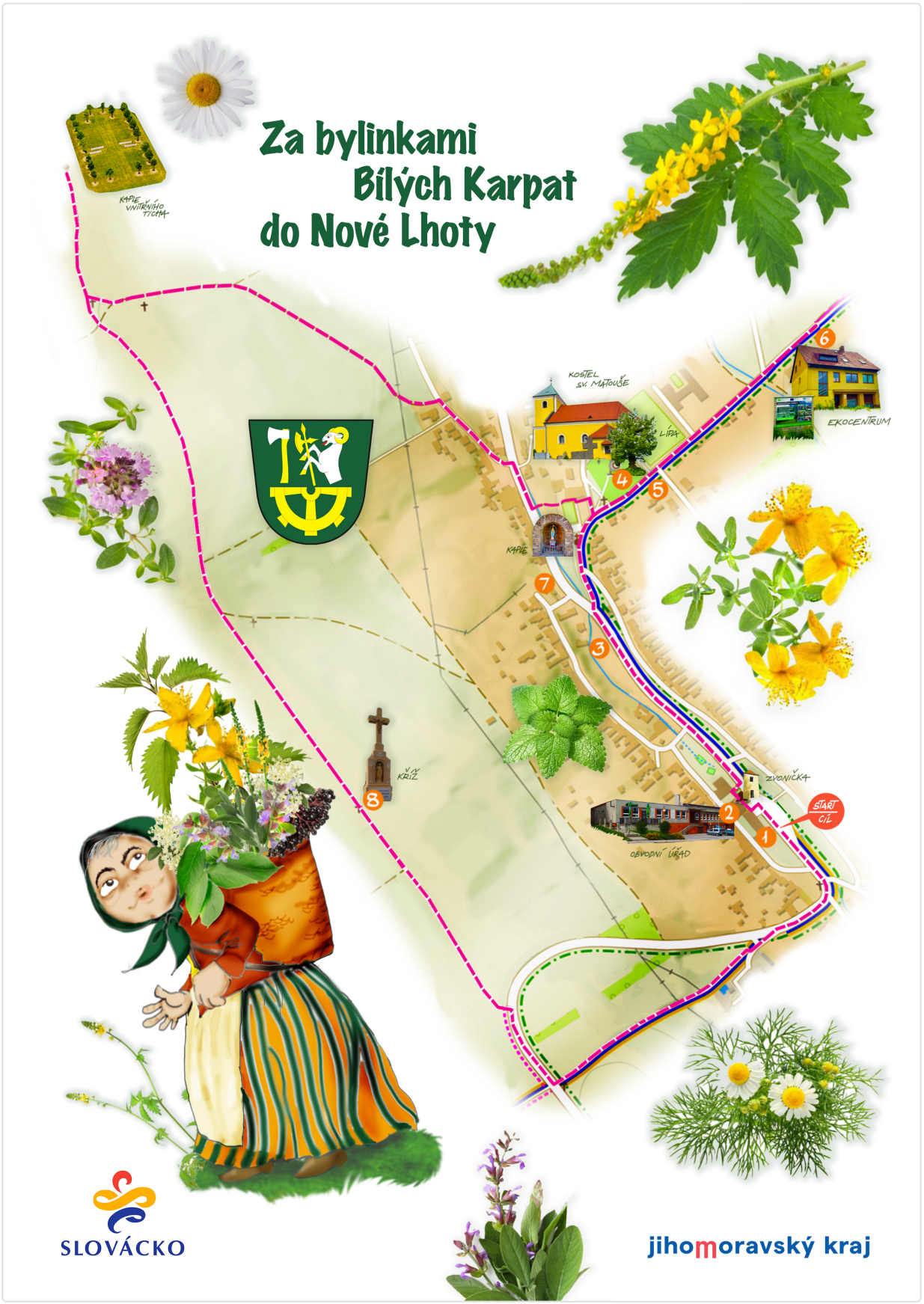
zveme vás do Bílých Karpat. Do míst, kde se nad malebnými vesničkami zvedají kopce a louky voní bylinkami a vzácným kvítím. V Nové Lhotě potkáte dědečky, kteří ručně kosí louky a ochotně vás svým nářečím pošlou správným směrem, pokud se mezi starými stodolami ztratíte. K léčivým rostlinám můžete čichat v místním ekocentru nebo také na loukách. Na jedné z nich stojí stromový chrám. Co to je? Pojďte s námi na výlet a dozvíte se.

Výlet jsme pro vás připravili ve spolupráci s Turistickou asociací Slovácko a s finančním přispěním Jihomoravského kraje. Je pro vás tedy zdarma! :)

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci, chtěli byste vidět, jak žili lidé před 100 lety? Jaké používali stroje a kde bydleli? Jaké sbírali bylinky a co jimi léčili? Tak to se vám bude dnešní výlet, který vede pohořím Bílé Karpaty, moc líbit. Stejně jako k našim ostatním výletům jste i k tomuto dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst správné texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny dnešní úkoly. Umíte-li už psát, doplňte písmenka do tajenky a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Za bylinkami
Bílých Karpat
do Nové Lhoty
KAPLE VNITŘNÍHO TÍCHA
KOSTEL SV. MATOUŠE
LÍPA
EKOCENTRUM
KAPLE
KŘÍŽ
ZVONIČKA
START CÍL
OBECNÍ ÚŘAD
1
2
3
4
5
6
7
8
SLOVÁCKO
jihomoravský kraj

Doplňovačka

Jdeme na to!

Zaparkujte poblíž obecního úřadu v centru obce, kterou najdete v okrese Hodonín, v chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty v nadmořské výšce 484 m. Je nejvýše položenou obcí nejen na Horňácku, ale i na celém Hodonínsku.

Nečekejte ovšem žádný Pamír... Na zdejší poměry sice vesnice leží vysoko, ovšem řidší vzduch tady fakt není. Není ani na nejvyšší hoře Bílý Karpat Velké Javořině, která leží ještě o pár set metrů výše.

Řidší vzduch není dokonce ani na nejvyšší hoře naší republiky. Víte, jak se jmenuje? A v kterém pohoří ji najdete?

My vám můžeme zaručit jistou věc: Na tomto výletě se určit nebudete prodírat davy, jako kdybyste šplhali na Sněžku.

Jdeme se podívat k budově hasičské zbrojnice. Je to jen pár metrů do kopečka po vaší pravé ruce. Hasiče zde hlídá jeden známý svatý. Ten, kdo s námi chodí na výlety s tajenkou, podle přílby a nádoby s vodou, kterou hasí budovu, pozná, že jde o svatého Floriána, patrona hasičů.

1. **Jakou má socha barvu?**

Další dřevěnou sochu najdete před oranžovou budovou úřadu o pár ulic níže. Jdeme se na ni podívat.

Teď si ovšem řekneme něco k obci: První písemná zmínka o ní pochází z roku **1598**. Podle starých zpráv byli původní obyvatelé této horské osady dřevorubci, které si vrchnost Strážnického panství najala na kácení rozsáhlých pohraničních lesů. Říkalo se jim „lhotaři“. A místu, kde si vystavěli první obydlí, se říkalo Lhotka. Proč právě takhle? Slovo **„Lhota“** totiž pochází ze slova **„lhůta“**. (Podle nás by to tedy měli být „lhůtaři“ a „Lhůtka“, ale jiná doba, jiný mrav a jiná čeština...) Jak bývalo tehdy zvykem, noví osadníci doposud nezalidněných oblastí dostávali od vrchnosti (šlechticů nebo krále) jako uvítací dárek **určitou dobu, po kterou nemuseli platit daně nebo robotovat**. Té se říkalo právě lhůta. Mohla trvat třeba pět, někdy deset i více let. Tato doba dala osadníkům čas, aby vykáceli lesy, postavili domy, založili pole a připravili vesnici k životu.

Tak vznikla řada vesnic s názvem Lhota. Tipli byste si, kolik Lhot je v celé naší republice? Zkuste to. Kdo bude nejblíž, může se pokusit splnit další úkol jako první. Kdo bude nejvíc mimo, udělá tři dřepy. Tipujeme: „Tři, dva, jedna...Teď!“

Ano, Lhot je dnes v Česku více než 300. A **Nová Lhota** je jednou z nich.

Tehdejší Lhotka se skládala z horní a dolní vesnice. Jižní část, co se rozkládala na svahu stráně zvané Lazy, nesla název Stará Lhotka. Níže položená pozdější severní část se jmenovala Nová Lhotka.

Vítěz naší tipovací hry zkusí někde v okolí budovy vyhledat znak obce. Doporučujeme zvednout oči vzhůru. Které předměty na znaku rozeznáte?

Jsou zde **beran**, **halapartna**, **kolo** a **sekyra**. Pozorně se na zvíře podívejte.

2. **Jak se nazývá žlutá část hlavy berana?**

Symbol berana vychází z pečeti, jejíž podoba je známá už z roku 1619. Toto zvíře se vyznačuje bojovností, nepoddajností a pevnou vůlí při překonávání překážek. Halapartna zase patří patronovi místního kostela svatému Matouši. Připomínkou vodních mlýnů, které byly v minulosti na říčce Veličce, je polovina mlýnského, takzvaně palečného kola. Zelená barva symbolizuje lesy a zemědělství.

Kolem zvonice, která zde stojí již více než 100 let, pokračujeme volným krokem k dětskému hřišti. Potom pokračujeme až na křižovatku o 300 metrů níže. Než tam dojdeme, trošku si zahledáme a také trošku povyprávíme.

Jaký předmět je úplně na vrcholu zvonice?

Zkuste na cestě za zvonicí najít dřevěnou lavičku. Poznáte motýla? A rostlinku?

Jdeme po chodníčku. Po levé ruce nás doprovázejí jak Lhotský potok, tak krásně upravené záhonky květin.

Téměř před každým domečkem je ve zdejší vsi hotová botanická zahrada. Pokud tudy nejdete zrovna v zimě, všechno kvete, bzučí a voní…

Poznáte nějaké květinky, které kolem sebe vidíte?

Pěstování květin ovšem není to, co zdejší obyvatele živilo a živí. Jak už jsme si říkali, tady odjakživa kvetlo hlavně dřevorubectví. Už v 15. století bylo v Bílých Karpatech důležitou činností. A pěkně náročnou! Lidé tehdy neměli žádné stroje, všechno dělali ručně. Kácelo se pomocí seker, klínů a velkých pil, za které museli tahat dva muži. Nejvíce se těžilo v zimě, kdy bylo dřevo tvrdší, lépe se štípalo a také se po zasněžené a zmrzlé zemi snáze dopravovalo.

Dřevorubci byli často místní sedláci, kteří si přivydělávali prací v lese. Někdy přicházeli i lidé z jiných oblastí, kteří byli na těžbu dřeva zvyklí – například ze Slovenska nebo z Valašska. Tito muži mnohdy v horách i žili. Stavěli si jednoduché dřevěné boudy a trávili v nich v divočině celé týdny.

Dřevo se hodilo na kdeco. Stavěly se z něj domy, ploty, stodoly i mosty. Používalo se jako palivo, ale také k výrobě nádob, kol, saní nebo nářadí. V některých místech se pálilo na dřevěné uhlí, které potřebovali kováři. Kmeny stromů se dopravovaly po vodě nebo je po lesních stezkách tahali koně a voli. Takže až vám někdo řekne, že jste pěkné dřevo, není to nadávka, ale lichotka.

Znáte nějakou pohádku, ve které se vyskytují dřevorubci?

Typickým příkladem je ta ***O perníkové chaloupce***. Obsahuje důkaz, že dřevorubectví nebylo dvakrát dobře placenou profesí. Jinak by tatík dřevorubec „nezapomněl“ Jeníčka a Mařenku v hlubokém lese, protože už je neměl za co živit.

Ve které pohádce najdete dr. Voštěpa? :) Poradíme, že ji napsal Karel Čapek a byl podle ní natočen pohádkový film.

Pod dubem, za dubem,
tam si na tě počíháme.
Pod dubem, za dubem,
tam tě oškubem.

Už víte?

Nalevo míjíme vysokou lípu a pod ní takovou… No, s trochou fantazie by se dalo tvrdit, že jde o speciální perníkovou chaloupku postavenou bez použití perníku. (Něco jako vegetariánský bůček.) Za ní pak na louce uvidíme zakrytou studnu a o kousek dál na tabuli mapu obce.

Vidíte na ní berana? Vyhledejte místo, kde stojíte.

3. **Jaké místo se skrývá pod číslem 8?**

Na křižovatce odbočíme doprava a můžeme si zazpívat písničku o ovečkách a beranech. Znáte nějakou?

Ovčáci, čtveráci,
vy jste naši vičku
i tu ?????
vy-pá-sli.

To je lež
jako věž
nebyla to vička
ani ????,
byl oves.

Kterou plodinu jsme z textu vynechali?

Dozpíváme a zastavíme se u výklenkové **kaple Panny Marie Lurdské**.

Ví někdo, kdopak tato paní v modrém plášti byla?

Marie Lurdská je jiný název pro Pannu Marii, maminku Ježíše. Přesněji řečeno se tak říká podobě Panny Marie, ve které se

zjevila dívce jménem Bernadetta v městečku Lurdy ve Francii. Stalo se to v roce 1858. Podle vyprávění šla Bernadetta jako obvykle sbírat dřevo – a vtom se jí ve skalním výklenku ukázala krásná paní v bílém oblečení s modrým pásem a růžencem v rukou. Byla to Panna Maria. Ukázala jí pramen vody, o kterém do té doby nikdo nevěděl.

Od oné události začali lidé věřit, že má voda z Lurd uzdravující sílu. K prameni jezdili poutníci z celého světa. Marie Lurdská je tedy jméno pro Pannu Marii, jak se ukázala v Lurdech. Lidé se k ní modlí docela často, ale hlavně když jsou nemocní nebo potřebují pomoc.

Bernadettě však zázračná voda kupodivu nepomohla. Nevyléčila jí ani astma, ani tuberkulózu kostí. Dívka, která přinesla naději na vyléčení milionům lidí, zemřela v pouhých pětatřiceti letech.

Najděte na soše hlavu Ježíše.

Od kaple dojdeme k jiné církevní stavbě.

Všimněte si cestou precizní zahradnické práce na živém plotě u okrového domu. Ta geometrická přesnost!

Připomíná vám plot tvarem nějaké zvířátko?

Pak je zde také budova fary. Zjevně se jejím obyvatelům zelení, protože je obrostlá zeleným přísavníkem. A nejen fara. Šlahouny popínavého přísavníku jako chapadla oblézají jak další sošku Panny Marie, tak sloup elektrického napětí. Pod zelenými liánami vypadá jako dvouramenný kříž.

Další kříž najdeme u vchodu do kostela. Zavřeme si pusinky na zámek a potichoučku se na něj jdeme podívat.

Jak se vám líbí jeho barva? Září jako sluníčko.

Kostel svatého Matouše je významnou barokní stavbou. „Narodil se“ v roce 1729 z iniciativy hraběte Františka Jana Magnise. Což byl původem italský šlechtic, který se stal říšským hrabětem a polním maršálem. V letech 1640 až 1641 působil jako jeden z trojice moravských zemských hejtmanů a byl také majitelem panství Strážnice, které je odsud vzdáleno 30 km. (Do těchto končin mimochodem rovněž vede jeden z našich výletů s tajenkou.) Během třicetileté války Magnis proslul výjimečnou diplomatickou ochranou panství Strážnice před švédským vojskem.

V roce 1752 byl při kostele založen literácký kůr, který používal takzvaný Raškův kancionál – zpěvník sestavený místním školním rektorem Pavlem Raškou. Tento zpěvník je výjimečný svými malovanými iluminacemi. Což víme, protože se nám kupodivu dochoval až do dnešních časů.

A co jsou to iluminace? Obrázky ve středověkých rukopisech. Písař nejprve rozvrhl a nalinkoval stránku, do řádků napsal text a na vhodných místech vynechal místo pro iluminace. Jedním z nejčastějších druhů iluminací jsou ozdobné iniciály, zvětšená první písmena na začátku jednotlivých knih a kapitol. Právě takové malůvky zdobí Raškův zpěvník.

Potichoučku procházíme hřbitovem, abychom nerušili odpočívající. Nemají to rádi… Zastavíme se u památného stromu.

Novolhotská lípa je stará a vznešená. Jedná se o lípu malolistou a podle odhadů roste na tomto místě už více než tři sta let. Někteří lidé se domnívají, že může být dokonce ještě starší. Její kmen je velmi silný, má obvod přes šest metrů. I proto je tento strom chráněn jako památný.

Chtěli byste prapraprababičku lípu obejmout? I kdybyste všichni měli paže vytahané od sebetěžších nákupů a v příbuzenstvu opičáky, nepodařilo by se vám to. U kmene se dere ze země tolik „lípiček“, že vám to zkrátka nedovolí.

Najdete někdo poblíž lva?

Odhadujete, že bude další otázka o lípě? Tůdle! Ovšem o stromku bude. Odemkněte si na pár vteřin pusinku a odpovězte na další otázku.

4. **Jak se jmenuje strom, který má chutné červené plody rostoucí v párech?**

To je písmenko, co? Dokážete vymyslet alespoň dvě slova, která ho obsahují? :)

Vrátky za lipkami vyjdeme ze hřbitova a kolem fotbalového hřiště pokračujeme ke stodolám a zemědělskému stroji.

Tyto stavby odrážejí historický způsob života a hospodaření na Horňácku.

Jedna z nich, která je známá jako *kamenná stodola*, slouží jako prostor pro komunitní a kulturní akce. Například v létě 2020 hostila umělecky zaměřený příměstský tábor pro děti z Horňácka a Prahy, který pořádalo sdružení Futra.

Najděte u stodoly naučnou tabuli *Stodoly Na Lhotkách* a prohlédněte si všechny fotky. Pod jednou z nich je krátký popisek.

5. **Opište první slovo z textu popisku.**

Zkuste na vedle stojícím starém zemědělském stroji najít název pražského fotbalového klubu.

Kolik koleček na stroji napočítáte? Není jich o jedno víc? :)

Od tabule zamíříme rovně po cyklostezce k bývalé budově pohraniční policie, která se před lety změnila v Ekocentrum Karpaty.

Nalevo potkáme mateřskou školku, napravo zase typický slovácký domeček ozdobený modrou barvou. Jen ornamenty chybí. Ale i tak je krásný. Hlídá ho keramický šáša.

Najděte dole u potoka modrou turistickou značku. Jak se jmenuje strom, na kterém je namalovaná?

Vidíte v zahradě za ním malou asijskou pagodu? Zdá se, že asijský vliv je nezastavitelný. Pronikl už i sem. :)

Překročíme potůček a vystoupáme k Ekoecentru. Tato budova už mnoho let slouží ke vzdělávání. Kromě dětí z blízkého okolí se tu vztahu k přírodě učí také žáci a studenti ze slovenské strany hranice. V přírodní zahradě a malém sadu jim to jistě jde skoro samo. Ale i vevnitř. Kdyby se snad náhodou při ekologické osvětě zpotili, mohou se v přízemí osvěžit sprchou a převléknout v šatnách. V prvním patře naberou kalorie v kuchyňce a čile se vrátí do velké společné místnosti ve tvaru L. Další „učebny“ jsou ve druhém podkrovním patře. Všude jsou koberce, spí se na karimatkách na zemi – klidně se zde může vzdělávat dvacet dětí najednou. A věříme, že to musí být stejná zábava jako na táboře nebo škole v přírodě.

Zahrada je volně přístupná kolemjdoucím. Je koncipovaná jako doplnění divoké bělokarpatské krajiny. Slouží ke zkoumání a oddechu, nikoli k pěstování brambor či čehokoli jiného. Vznikla jako doplňkový výukový prvek k programům v Ekocentru, a to zejména k tématu „půda“. Najdete v ní mimo jiné stanoviště, jako jsou půdní sonda, bahniště (hraní a výroba cihel zvaných vepřovice), venkovní pec na keramiku či altán pro tvoření. Nechybí ani vodní plocha a tůňky, suché zídky, příbytky pro hmyz, záhony, původní druhy listnatých stromů a keřů, luční porosty, kompost, vyvrácený kořen jako hnízdiště ptactva, divoký kout s kopřivami, dvě mraveniště, průlezka pro děti z klád, xylofon nebo keramická napajedla.

My jdeme hledat dendrofon.

Víte, co to je a k čemu to slouží? Je to lesní hudební nástroj a umožní nám „slyšet les“. Šumění listí ve větru určitě znáte. Ale les umí znít i jinak. Dřevo každého stromu má jiné vlastnosti a po úderu paličkou vydá „svůj“ odlišný zvuk. Tvrdé dřevo – například dub – zní tvrdě. Lípa naopak měkce.

Na dendrofonu jsou zavěšeny lamely (lištičky) z mnoha tuzemských dřevin. Na každé je potisk listu a plodu. Pod obrázkem najdete název stromu, ze kterého byla lamela vyrobena.

Vezměte si do ruky přiloženou paličku a jemně jí udeřte na vybranou lištu. Zaposlouchejte se do zvuku, který vydá. Vyzkoušejte i ostatní vyluzovače dřevitých tónů. Dřeva můžete libovolně střídat a hrát na ně podobně jako na xylofon. Sláva – je z vás skladatel lesní hudby!

6. Jak se jmenuje strom na posledním prkénku?

Vyhledáme přenádhernou bylinkovou zahrádku. Poznáte některé z bylin? Opatrně promněte některý z lístků mezi prsty a přivoňte si. To je vůně!

Věděli jste, že se v Bílých Karpatech vyrábějí speciální bylinné čaje výhradně z místních léčivek, které jsou tu pěstovány a sbírány? Věnuje se tomu obecní firma, která si sama pořádá sběr, bylinky si suší, seká, míchá z nich různé směsi a výsledkem jsou nádherné krabičky plné sáčků, které doma už jen hodíte do vřící vody a pak se napijete dobrého a především zdravého nápoje. Každá směs chutná jinak a pomáhá léčit jiné zdravotní neduhy.

Čaje vyrobené z bylinek bělokarpatských luk si mohou lidé koupit také v obecním úřadě. Nejspíš je tam i pijí, protože jsou

zdejší úředníci zdravě vypadající a milí.

Znáte nějakou pohádku, ve které se s bylinkami čaruje? My si vybavujeme třeba film *Čert ví proč.* Nebo *Tři bratry* a zlou čarodějnici, kterou hrál Jiří Lábus. Hodná babička chutě „bylinkuje“ také v prastarém snímku *Byl jednou jeden král.* A co panovník v *Nesmrtelné tetě?* Ten by rovněž mohl dlouze vyprávět, jak byl bioobluzen. Stejně jako Jíra od Jasněnky, který ztratil po čarovném lektvaru paměť...

Zapomněli jsme na nějakou pohádku? Určitě ano! Ta paměť! A to jsme na rozdíl od všemožných pohádkových hrdinů nic čarovného nepopili

Jak jste na tom s pamětí vy? Pamatujete si proslulá bylinková moudra? Měli byste, do života se to hodí.

Před bezinkou smekni, před heřmánkem klekni.
– Tato věta vyjadřuje hlubokou úctu k léčivé síle těchto dvou velmi běžných, a přesto mimořádně účinných bylin.

Heřmánek a lipový květ, to je ke zdraví lístek zpět.
– Oblíbená dvojice léčivek proti nachlazení.

Kopřiva před chalupou, zdraví za humny.
– I „obyčejné“ rostliny jako kopřiva jsou vysoce léčivé.

Meduňka srdce konejší, co trápí, hned zmenší.
– Lidové doporučení pro zklidnění nervů a podporu spánku.

Na podzim sbírej šípky, v zimě si chraň průdušky.
– Praktická rada ohledně sběru a prevence.

Z které léčivky vám maminka vaří čajík, když jste nemocní? Z heřmánku? Z máty? Nebo snad z lípy? :) My nedáme dopustit na cibuli. A nastrouhaný křen s citronem. Nechutná to, ale pomáhá to.

Scházíme zpátky do obce. Bereme to kolem kostela Panny Marie Lurdské až na křižovatku. Ale u bylinek ještě chvilku zůstaneme.

V Bílých Karpatech, kraji s bohatou tradicí bylinkářství, rostou mnohé rostliny, které jsou základem čajů a přírodních léčiv. Patří k nim například **mateřídouška obecná**. Je známá svými protizánětlivými a uvolňujícími účinky. Pomáhá při kašli, nadýmání a podporuje klidný spánek.

Další tradiční bylinou je **meduňka lékařská**. Jak už jsme naznačili, uklidňuje. Navíc se vyznačuje jemnou citronovou vůní, což také není k zahození. Používá se především k tišení nervů, při nespavosti a žaludečních potížích. Je běžná v zahradách, ale najdete ji i na okrajích luk a cest v karpatském regionu.

Řepík lékařský je ceněn zejména díky svým protizánětlivým účinkům a schopnosti podpořit činnost jater a žlučníku. Často se užívá při potížích s trávením nebo jako kloktadlo při zánětech v krku. V Bílých Karpatech ho najdeme na mezích a slunných stráních.

Šalvěj lékařská, to je hotové koště na záněty. Zamete s nimi s nečekanou silou. Uplatňuje se při léčbě bolestí v krku, zánětech dásní a nadměrném pocení. Obvykle si ji lidé pěstují v zahradách, ale může zplanět, takže si ji natrháte i jinde.

Významnou bylinou je rovněž **třezalka tečkovaná**. Lidově se jí říká *bylina svatého Jana*. Působí jako přírodní antidepresivum, pomáhá při úzkostech, poruchách spánku a celkovém nervovém vyčerpání. Ale pozor, je tak mocná, že si ji není dobré dopřávat jen tak, bez porady s odborníky. Například se nesmí kombinovat s řadou léků, protože ruší jejich účinky. Ale především: NIKDY se s ní nelečte před sluněním! Mohli byste si přivodit těžké spáleniny.

V krajině Bílých Karpat najdeme třezalku na slunných loukách a okrajích lesů.

Už jste na křižovatce? Vidíte domeček, co má k sobě přilepený dřevěný přístavek? Copak nám jenom připomíná? Už víme! Chaloupku (nebo spíš kurník) na kuří nožce. Tak k němu nejdeme! :)

Uhneme doprava, vykračujeme si po hlavní a první ulicí odbočíme doleva do kopce.

Ale když jsme u těch chaloupek na nožce… Znáte pohádku, kde se vyskytují Ivan a baba Jaga?

Scéna z legendárního filmu z roku 1964 se stala ikonickou mimo jiné právě díky kouzelné bábě Jaze a její chaloupce. Ivan přichází i k na Rusko neobvyklému příbytku a musí pronést magickou formuli, aby se otočil vstupem k němu. V českém dabingu se tato scéna odehrává následovně:

Ivan: „K lesu zády, ke mně vchodem!“

Baba Jaga: „K lesu vchodem, k Ivanovi zády!“

Ivan: „K lesu zády, ke mně vchodem!“

Baba Jaga: „Zadrž, člověče, vždyť mě celou umlátíš. Dobrá, řeknu ti, kde Nasťa je, ale cestu k ní si musíš najít sám.“

7. **Jak se jmenuje tato ruská pohádka?**

My se otočme zády ke kopci. Pokud by naše pozadí měla očka, viděla by žluté zdi kostela. My však kráčíme k trochu jinému svatostánku. Není ani z cihel, ani z kamení. Z čeho jiného si myslíte, že by mohla být kaple postavena? Z betonu? :)

Budete překvapení! Zveme vás do **kaple Vnitřního ticha**.

Z hlavní to zatočíme doleva a pak hned první ulicí doprava. Nenápadná stezka mezi domy a zahradami nás poté odvede až na kopec, ze kterého je krásný výhled do kraje i do údolí.

Místo, kde musíme odbočit, je křižovatkou u rozestavěného moderního domu. O pár desítek metrů dále je v zahradě vidět domeček pro děti, který opravdu představuje perníkovou chaloupku. Až tam proto nechoďte, ať si vás nevykrmí na pečínku. To byste do cíle výletu došli jen těžko.

Jak se jmenovali sourozenci, kteří loupili strašlivé ježibabě perníček? Už jsme dnes jejich jména zmínili…

„Kdo mi to tady loupe perníček?“

„To nic, to jenom větříček uloupl perníček.“

Jak se dětem podařilo zachránit?

Myslíte, že ještě někdy strčily do pusy perník? Asi ne… Už proto, že na něj tatíkovi z dřevorubeckého platu jistě nikdy nezbylo. Ale i kdyby prošel rekvalifikací a polepšil si, dost pochybujeme, že by se robátkům sladkým mlsem zavděčil. Zafungovala by hrůzná vzpomínka na následky konzumace sladkého. :) Ano, je to tak. Ježibaba byla určitě profesí nutriční poradkyně. Nebo obezitoložka se specializací na provokace. Případně již vzpomínaná ředitelka potravinové banky se zdravotně nevhodnými potravinami.

Jsme na kopci, žádný perníček zde není. Ale ta panoramata!

Nádherné místo! Tohle jsou ty pravé Bílé Karpaty.

Toto pohoří na jihovýchodní Moravě a částečně i na Slovensku se táhne přibližně mezi městem Púchov na Slovensku až ke Strážnici. Nejvyšším vrcholem na české straně je Velká Javořina (970 m n. m.), která je zároveň důležitým symbolem česko-slovenského přátelství.

Toto pohoří je mimořádně cenné nejen z přírodovědného, ale i z kulturního hlediska. Od roku 1980 jsou Bílé Karpaty chráněnou krajinnou oblastí a od roku 1996 biosférickou rezervací UNESCO. Území je známé svými květnatými loukami, které patří k nejbohatším v Evropě. Roste zde například vzácná orchidej vstavač. Místní lesy a louky jsou domovem mnoha chráněných druhů rostlin a živočichů, včetně rysa ostrovida nebo orla skalního.

Bílé Karpaty jsou také krajem silné lidové kultury, a to především na Horňácku a Kopanicku. Typické jsou pro tuto oblast lidová architektura, tradiční hospodaření, zemědělství a stále živý folklor.

Znovu to ohneme doprava na luční cestu. Vede až ke stromové kapli. Cestou potkáme další křížek. Kolik Marií na něm napočítáte? Najdete na něm srdíčko?

Vaše vlastní srdénko se určitě zatetelí radostí, až zahlédnete poslední perlu dnešního výletíku – lipový chrám. Dojděte, zasedněte a kochejte se. Výš už dnes nepůjdeme! Je čas na klídek. :)

První stromová kaple v ČR vyrostla na louce na návrší přímo nad obcí. Do tvaru obdélníku zde bylo na Den Země 22. dubna 2016 vysazeno 24 lip. Postupně tak vyroste duchovní místo určené k hledání a nacházení vnitřního klidu, rozjímání, ztišení i prožívání radosti v naší uspěchané době. Plnou krásu kaple ocení až další generace, kdy se větve propletou a vytvoří zamýšlený celek. Každý ze stromů je označen jmenovkou se jménem rodiny žáka, který je patronem konkrétní lípy a pečuje o další růst „svého“ dřeva.

Až si odpočinete, vyrazíme zpátky. Půjdeme po hřebeni stejnou cestou, jakou jsme přišli. Jenže… Pak to vezmeme stále rovně až k dalšímu křížku. Máme asi tak dvacet minut na rozhlížení po kvetoucích loukách, vnímání vůní, barev i krásy kolem nás.

Představte si, že jsou Bílé Karpaty územím, kde roste nejvíc druhů i exemplářů orchidejí ve střední Evropě. Jak už jsme se zmínili, kvality této lokality ocenilo také UNESCO. V roce 1996 ji zařadilo na seznam biosférických rezervací. Na jednu takovou louku se právě teď díváte. Vidíte velmi dobře zachovalou horskou květnatou lučinu typickou pro severní Bílé Karpaty. Kromě kruštíku zde roste dalších sedm druhů orchidejí a několik dalších vzácných rostlin.

Věděli byste, jak lze poznat orchideje? Podle tvaru jejich podzemních hlíz…

V České republice je nyní známo – což znamená, že jde ověřit, že alespoň jednou za čas vykvetou – okolo 60 druhů orchidejí. Jde o rostliny s výjimečnými květy. V posledních desítkách let jsou některé jejich druhy nepopiratelnou vzácností. Spadají do čeledi vstavačovitých a do řádu chřestotvarých. (To jsou ale výrazy! Kdo si to má pamatovat?) Název *orchidej* pochází z řeckého slova *orchis*, které v překladu znamená varle. Protože právě takový je tvar podzemních hlíz orchidejí… Pokud nevíte, co je varle, a už vůbec nevíte, jaký má tvar, nechte si to vysvětlit od tatínka nebo dědečka a podobně. I když… Dámy o varlatech jistě také vědí své.

Takže kdybyste si náhodou nebyli jisti, že vidíte orchidej, zkontrolujte její varle! :) Ne, bereme to zpátky! Hrabáním do hlíny a varlat byste rostlinku poničili. A to se nesmí! Ale to vy víte, protože jste úžasné, hodné, slušně vychované a přírodu milující děti, že ano?

Jak jsme už naznačili, orchideje jsou ceněné zejména pro své krásné květy všech barev. Pro nás praktiky je bezprostředně užitečná snad jen tropická orchidej vanilka plocholistá. Když se květ změní v plod, získává se z něj mlsalům známá vanilka.

Máte rádi vanilkovou zmrzlinku? Byť je z orchideje, barevně nebývá nic moc. Proto ji mají rády peroucí maminky. Na rozdíl od čokoládové zmrzky, co se pak z triček vůbec nedá vyprat, takže na ni můžete dlouho vzpomínat. Je to tak? :)

Přicházíme k lavičce a také ke křížku. Opět je na něm Ježíš. Nechybí ani Panna Marie. A také na něm na vás čeká poslední písmenko do tajenky. Musíte ho ale vypátrat.

Obejděte kříž a zjistěte, jak se jmenovala rodina, která kříž věnovala.

7. **Jak se jmenuje rodina?**

Máme vyluštěno. Copak to na vás kouká z tajenky? Je to označení koutu na jihovýchodě Moravy, který je jen kousek od slovenských hranic. Leží v kopcovité krajině zvané Bílé Karpaty. Tvoří ho několik vesnic, jako jsou třeba Velká nad Veličkou, Kuželov nebo Lipov. Je to místo, kde lidé dodnes ctí a milují staré zvyky, písničky, tance a kroje.

Mluví se zde zvláštním nářečím, co zní trochu jinak než čeština, natož třeba pražština. Přesto mu všichni dobře rozumíme. Rok co rok se zde koná velká slavnost zvaná Horňácké slavnosti. Místní i návštěvníci na ní zpívají lidové písničky, hrají na housle a cimbály a tančí v krojích. Joj, joj, joj!

Po hřebeni dojdeme až k asfaltové silnici, která nás za deset minut odvede na start a zároveň do cíle našeho výletu.

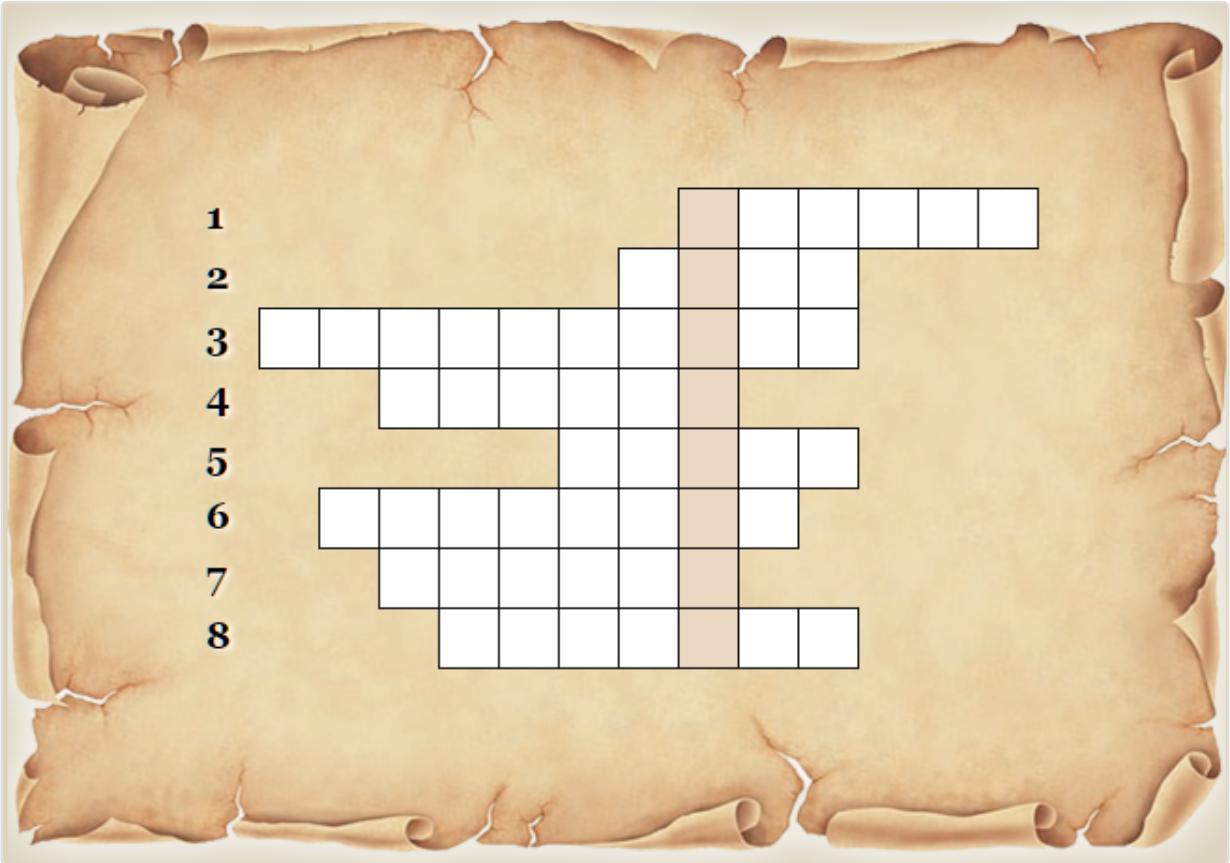
Máme hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil. Děkujeme, že jste si s námi zahráli. Také děkujeme Turistické asociaci Slovácko za to, že nám výlet pomohla vymyslet a že ho nabídla všem výletníkům ke stažení zdarma.

Přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyzndudy.cz, www.slovacko.cz, www.pohadkozem.cz, www.novalhota.cz, www.icvelka.cz.

Otázky k tajence

1. **Jakou má socha barvu?**
2. **Jak se nazývá žlutá část hlavy berana?**
3. **Jaké místo se skrývá pod číslem 8?**
4. **Jak se jmenuje strom, který má červené plody?**
5. **Opište první slovo z text popisku.**
6. **Jak se jmenuje strom na posledním prkénku?**
7. **Jak se jmenuje pohádka?**
8. **Jak se jmenuje rodina?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 09.11.2026 20:41